



LUBLIN SCIENCE AND TECHNOLOGY PARK S.A.

International research and practice conference

**CONTEMPORARY ISSUES
IN PHILOLOGICAL SCIENCES:
EXPERIENCE OF SCHOLARS AND EDUCATIONALISTS
OF POLAND AND UKRAINE**

April 28–29, 2017

Lublin, Republic of Poland

2017

International research and practice conference “Contemporary issues in philological sciences: experience of scholars and educationalists of Poland and Ukraine” :
Conference Proceedings, April 28–29, 2017. Lublin. 240 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

SLAVIC LANGUAGES

Основні принципи роботи з мовним портфоліо під час вивчення української мови як іноземної Буднік А. О.	8
Універбація як елемент слов'янського лінгвального простору Дьячок Н. В.	11
Грецькі кальки в давньоукраїнській мові (на матеріалі складних прикметників XI – XIII ст.) Коца Р. О.	15
Фольклорна казка як носій і виразник національної мовно-ментальної ідентичності Павлушенко О. А.	19
Функціонування дієприкметників у складі дієприкметникових зворотів сучасної української мови Русакова О. В.	22
Абстрактні іменники із суфіксом <i>-ežь</i> у словотвірній системі праслов'янської мови Сіроштан Т. В.	25
Експресивність наукового тексту в аспекті комунікативно-прагматичної парадигми сучасної лінгвістики Холявко І. В.	28
Семантична модель мотивації та номінації соматизму <i>обличчя</i> в сучасних слов'янських мовах Шпілько І. М.	32
LITERATURE	
Художня реалізація мотивів «самотність» і «місто» в новелістиці Октяя Акбала Бурлакова І. В., Сенчило Н. О.	37
Жанрова специфіка репрезентації історичних подій у новітній українській повісті для та про дітей Васильєва М. В., Кизилова В. В.	41
Гендерний аспект художньої спадщини М. Колцуняк Клейменова Т. В.	45
Вербальне втілення концепту ПРАВДА в п'єсах Івана Огієнка Марчук Л. М.	49
Тема становлення державності в англomовній канадській поезії Приходько І. В.	53

Інтерпретація образу людини-вовка в сучасній фантастичній літературі Романенко Л. В.	57
Специфіка сюжетобудови оповідань Пантелеймона Романова Співачук В. О.	61
Post-colonial trauma in Peter Carey’s “Jack Maggs” Turakhina O. V.	64
Особливості художньо-естетичного мислення Івана Керницького та Василя Ткачука Федор Х. Я.	68
ROMANIC, GERMANIC AND OTHER LANGUAGES	
Застосування наративного методу в дослідженні сучасного поетичного дискурсу Акішина М. О.	71
Emotional manifestation in American horror fiction (based upon the novel by S. King “The Shining”) Vovk O. V.	74
Пунктуаційні особливості реалізації <i>nature silence</i> в англomовному художньому дискурсі Давиденко І. М.	77
Дериваційні мотиваційні процеси суфіксальних похідних прикметників німецької мови Зайченко О. В.	80
До проблеми лексикографічної кодифікації гендерно маркованої фразеології Капак Ю. М.	84
Методологія фреймового моделювання водогосподарського метадискурсу Ковалик Н. В.	88
Вимоги до терміна реабілітації Коваль Р. С.	91
Категорії оцінки, емотивності й експресивності в словотвірних процесах демінутивності та аугментативності Лесько Х. С.	95
(Non-)usage of lesbian slang in popular English language lesbian Internet channels Mamatova V. V.	98
Особливості концептуалізації демінутивності: мікрополе «ЖИВА ІСТОТА» Мінцис Ю. Б.	100

Фразеологічна номінація з компонентом «їжа» як засіб представлення негативних моральних якостей людини у французькій мовній картині світу	
Павлюк О. О.	104
Структурно-семантичні параметри класифікації термінологічних англомовних одиниць сфери комп'ютерних технологій	
Перішко І. В.	108
Морфологічний статус okazionalnykh субстантиватів (на матеріалі різножанрових текстів давньогрецької літератури)	
Савчук Г. О.	112
Діахронічний аналіз лексико-семантичних запозичень у межах другої половини ХХ століття	
Семенець М. С.	116
Екстеріоризація поетичного мовчання на синтаксичному рівні	
Стрілко А. Л.	120
Виникнення поезії давніх германців	
Ходаковська Н. Г.	124
Трансформація бейсбольних ідіом у публіцистичне мовлення	
Цветаєва О. В.	128
Проблема художньої концептосистеми: здобутки, лакуни, перспективи	
Чистяк Д. О.	133
Spanglish in the world of globalisation	
Chumak N. A.	137
Комбінаторні властивості концептів німецької народної пісні	
Шапочка Н. В.	141
GENERAL LINGUISTICS	
Структурно-граматичні типи ономастичних фразеологізмів	
Арделян О. В.	146
Evaluation and semantic prosody in lexicalized concepts analysis	
Biellialeva A. V.	150
Зміст та межі поняття «гендер» у сучасних мовознавчих студіях	
Бондар О. Ю.	154
Текстологічне опрацювання рукописів (фонетичний рівень)	
Коваленко Б. О.	157
Текст як джерело вивчення процесів фразеотворення	
Коваленко Н. Д.	160

До проблеми сутності лінгвістичного методу (лінгвоісторіографічний аспект)	
Маторіна Н. М.	163
Some thoughts on acquired knowledge and ethnic language	
Slabouz V. V.	167
 COMPARATIVE-HISTORICAL, TYPOLOGICAL LINGUISTICS	
Праці А. Ю. Кримського з історичної фонетики та морфології української мови (лінгвоісторіографічний огляд)	
Глущенко В. А., Тищенко К. А.	171
Паралінгвальна версифікація концептів SUCCESS, УСПИХ, FAILURE та НЕВДАЧА в американській та українській мовних культурах	
Калініченко В. І.	175
Національно-культурний компонент соматичних фразеологізмів іспанської та української мов	
Миронова Л. А.	179
Номінація явищ природи в англійській та українській картинах світу: концептуальний аспект	
Пилячик Н. Є.	183
Етнічна ментальність: нерозривний зв'язок мови, менталітету народу та його культури	
Поляренко В. С.	187
Прикметник як компонент предикатора моделі <i>cop – Adj</i> (на матеріалі німецької та української мов)	
Солюк Л. Б.	191
Щодо вагомості питання близькості лексичних значень слів (полісемія та омонімія)	
Шепель Ю. О.	194
 LANGUAGE AND MASS MEDIA	
Public speaking efficacy and rhythm	
Vasik Yu. A.	198
Релігійна комунікація в Україні: медіавиміри	
Климентова О. В.	201
The generic structure of editorials in women's magazines: promotion of cultural values and motifs	
Kryzhanivska Н. Т.	205
Інформація в науковій та мовній картинах світу	
Лобанова В. В.	208

Особливості стислих текстів в україномовному мас-медійному дискурсі	
Мірошніченко І. Г.	211
Доцільність розроблення комерційних назв, які вказують на товарну категорію продукту	
Синявська О. Є.	215
Власне лексичні анормативи в мові українських ЗМІ	
Шульська Н. М.	218
INTERCULTURAL COMMUNICATION	
Gender aspect of speech communicative strategies	
Bohachova M. V.	223
Комунікативна стратегія самопрезентації для захисту власного іміджу: гендерний аспект	
Волковінська О. В.	227
Задоволення потреб як основа психологічного балансу учасників комунікації	
Кондратюк І. Б.	230
Психолінгвокультурологія змінених станів свідомості	
Присяжнюк Л. Ф.	234
Дискурсивна природа етнокультурних стереотипів	
Шутова М. О.	236

**ПАРАЛІНГВАЛЬНА ВЕРСИФІКАЦІЯ КОНЦЕПТІВ *SUCCESS*,
УСПІХ, *FAILURE* ТА НЕВДАЧА В АМЕРИКАНСЬКІЙ
ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВНИХ КУЛЬТУРАХ**

Калініченко В. І.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Монолінгвальні та зіставні наукові студії, присвячені дослідженню лінгвоконцептів на різноманітному мовному та мовленнєвому матеріалі, не втрачають своєї актуальності (варто звернути увагу на праці М.Ф. Алефіренка, А.П. Бабушкіна, О.О. Залевської, Дж. Лакоффа, Р. Джекендоффа, В.І. Карасика, В.В. Красних, В.М. Манакіна, М.В. Піменової, З.Д. Попової, А.М. Приходька, О.О. Селіванової, Ю.С. Степанова, Й.А. Стерніна та ін.). У межах цієї наукової розвідки пропонуємо розглянути особливості паравербальної репрезентації концептів (далі кк.) *SUCCESS*, *УСПІХ*, *FAILURE* і *НЕВДАЧА* в американській та українській лінгвокультурах на матеріалі вибраних текстових фрагментів з творів сучасної американської та української художньої літератури.

Об'єктивація концепту на паралінгвальному рівні (або його *версифікація*) здійснюється за рахунок певних змін в ендокринній та нервовій (особливо центральній нервовій) системах організму суб'єкта – носія категорії успіху або невдачі, котрий набуває здатності проявляти експресивну поведінку за участі *мімічної, вокальної і жестової* систем, що функціонують в процесі мовленнєвої діяльності людини й зумовлюють паравербальне втілення концептуалізованого явища завдяки двом базовим принципам – *автономному та комітативному*.

На основі автономного принципу відбувається власне-паралінгвальне втілення концепту, тоді як у випадку реалізації комітативного принципу спостерігається паравербальний супровід ословленого концепту (підкреслення, акцентуація) за рахунок задіяних можливостей міміки, пантоміміки, вокальної міміки, коли формою емоційної експресії виступає моторна активація, моторне гальмування або певна поведінкова реакція [5, с. 120-121].

До центральної нервової системи через кору головного мозку надходить сигнал про успішний (позитивний) або невдалий (негативний) наслідок реалізації мети/плану й провокує завдяки скороченням з певною частотою та інтенсивністю м'язів обличчя, тіла, а також через появу судорогів, спазмів,

тремтіння, потовиділення, сліз тощо актуалізацію тих чи інших емоцій, що виступають реакцією на успіх або невдачу. Виразні рухи й дії створюють образ успішності й невдатності суб'єкта, розкриваючи його інтернальний (внутрішній) зміст через екстернальні (зовнішні) дії [1, с. 366]. О.В. Пічугіна додає, що версифікація концепту здійснюється через імпульси підсвідомості, які експлікують сприйняття та оцінку результату виконаної дії як успішної або невдалої у вигляді екстеріоризації невербальних маркерів – психосоматичних сигналів, що дають змогу реципієнту діагностувати факт успішної або невдалої реалізації запланованого [4, с. 5].

Результати опрацювання джерел сучасної художньої літератури зіставлених лінгвокультур дозволяють виокремити такі паравербальні засоби версифікації кк. SUCCESS, УСПІХ, FAILURE і НЕВДАЧА, як *кінесичні компоненти* (міміка, жести, пози, рухи різних частин тіла), що включають також *окулістику* (мімічну область, яка виражає емотивні стани за рахунок візуальних засобів – спрямованості, глибини й тривалості погляду, руху очей тощо) [2, с. 147] і *фонаційно-просодичні версифікатори* (специфіка голосового тону, радість, розчарування, тепло або злість в голосі тощо), задіяння мовцем яких відбувається, як правило, підсвідомо, ситуативно й мимоволі, що зумовлено функціональними особливостями вищого і нижчого рівнів нервової системи, характерними для процесу спілкування [3, с. 125].

Здійснення паралінгвальної версифікації досліджуваних концептів в площині їхньої літературної об'єктивації базується на актуалізації у лексичних одиницях різної частиномовної приналежності кінесичної і просодичної сем для номінації кінесичних і просодичних невербальних компонентів відповідно. Кінесична сема міститься насамперед в іменникових лексичних одиницях соматичного типу, зокрема, *плече, правиця (права рука)/ hand, arm, shoulder, fist, etc*, а також в субстантивних одиницях *gesture, hug; усмішка, посмішка/ smile*, дієслівному вербалізаторі *grin*; окулістична сема актуалізується в дієслівних вербалізаторах *глянути, дивитися, підморгнути/ to glance* й у субстантивних одиницях *вираз (обличчя)/ look, expression*. Фізіологічні реакції об'єктивуються в іменниковому вербалізаторі *a sigh*, дієслівній одиниці *to sigh*. Актуалізація просодичної семи відбувається у дієслівних одиницях *сnutamu/ to say, to ask* та іменникових вербалізаторах *голос, крик, стогін, галас, сміх/ voice, tone*, що позначають мовленнєвий процес в його різновидах.

Об'єктивація кк. SUCCESS і УСПІХ у паравербальній площині за результатами опрацювання літературних творів здійснюється на рівні жестів-символів, універсальних для обох зіставлених лінгвокультур: *Reaching the surface, <...> he raised his right arm in the air with a closed fist as a sign of*

triumph [Jones E.P. A Rich Man]; *Мультиплундизм непереможний! Він вічний і назавжди! (У тріумфальному жесті підносить правицю.)* [Ірванець О. Прямий ефір] та ін.

Версифікація к. УСПІХ засобами мімічної сфери маніфестується у текстових фрагментах української сучасної художньої літератури (далі УСХЛ): *Марран <...> посміхався тією особливою переможною посмішкою, без якої не обходилася звичайно жодна з його витівок* [Дяченки М. та С. Базар] та ін. Емоційна реакція на успішний результат як в українській, так і в американській комунікативних спільнотах виражається на рівні окулістики: *Жінка переможно глянула на чоловіка, який спав міцно, по-дитячому стуливши губи: обдурила таки!* [Литовченко Т. Місячний сонет] і *Percy shot Cuthbert a look of triumph before addressing the store owner* [Hathaway J. A Glimpse of Splendor] та ін. Засоби вокальної міміки версифікують зіставлювані концепти в ілюстративних прикладах: *Я підніс йому до самих окулярів, аби він таки побачив, мій добрячий кулачисько. «Що на це скажеш?» – переможно спитав я* [Андрухович Ю. Переверзія]; *Her voice had a sense of accomplishment as if she had just carried a great weight up a forbidding hill and set it down right where it should be* [Showalter G. The Vampire's Bride] тощо.

Паралінгвальна реалізація концептуалізованого явища невдачі в літературній думці української та американської лінгвоспільнот здійснюється на кінесичному рівні: а) за допомогою рухів кінцівок: *Фагірра знизав плечима, ніби промовляючи: оце так невдача!* [Дяченки М. та С. Шрам]; *He lifts a hand – calm down now, honey – but the words don't stop. The hand drops down in defeat* [Wassenberg A. Blue] та ін.; б) через мімічні засоби: *His arms were outstretched, grinning with an acceptance of his failure* [Kistler D. My First Job after the War].

Виразні позіхання об'єктивують визнання суб'єктом факту невдачі в американській сучасній художній літературі (далі АСХЛ): *Doc says, half-distracted, and sighs, an admission of failure* [O'Nan S. A Prayer for the Dying]; *"You're the boss," said the Mouse with a sigh of defeat* [Resnick M. Soothsayer] та ін. В окулістичній площині об'єктивується факт прийняття індивідом невдачі в американській комунікативній культурі: *He rises heavily to his feet and, with a look of defeat, takes my proffered arms <...>* [Lock N. The Invisible Dutchman and his Dog] та ін., що не констатується в УСХЛ. В АСХЛ маніфестуються аспекти фонаційно-просодичної об'єктивації к. FAILURE: *She despised the dead weight of defeat in her voice* [Bourne M. Mustard Seed]; *"Well that was a good idea", I said to him, my voice wobbly with alcohol and failure* [Gallagher S.M. Geneva.

Geneva], не встановлені при вивченні версифікації к. НЕВДАЧА у текстових фрагментах УСХЛ.

У процесі паралінгвальної версифікації кк. SUCCESS, УСПИХ, FAILURE і НЕВДАЧА активну участь приймають і фрагменти предметного, знакового світу – *надвербальні ситуативні компоненти статичного характеру (одяг, фізична зовнішність, аксесуари)* [6, с. 15], які мають потенційну можливість впливати на оцінку концептуалізатором агента, як такого, що є успішним або невдалим у тій чи іншій ситуативній/подійовій площині. Якщо в літературних прикладах паравербальної версифікації к. УСПИХ надвербальними компонентами детермінації успішності виступають більшою мірою окремі риси фізичної зовнішності агента-носія категорії успіху, наприклад: *Повні вуста, серйозні очі, ріденька борідка, а на голові – передчасні сивина й лисина, в комплекті. Так виглядають фартові бізнесмени <...>* [Довженко О. Я кохаю музику], то надвербальними елементами версифікації к. SUCCESS є, головним чином, предмети одягу та аксесуари *He was certainly prosperous, in a smooth-fitting blue pinstripe suit, a creamy white shirt and the black tie of a serious man* [Hodge J. Shallow Grave] та ін.

За матеріалами АСХЛ виокремлюється об'ємна група ілюстративних одиниць, які маніфестують наявність специфічного стилю, іміджу суб'єкту, дотримання якого забезпечує агенсові досягнення успішного результату: *When we first met, you were wearing a strait jacket. Since then I've learned to dress for success* [Delinsky B. While My Sister Sleeps]; *Fiona dresses smartly, always, "dressed for success" as the advertisers (and her sisters) put it* [Amis M. In the Palace of the End] та ін. Подібними є і надвербальні версифікатори кк. НЕВДАЧА і FAILURE, що визначають невдатність агента за специфічністю його одягу та неприємних рис зовнішності, наприклад, *Босі ноги в подертих пантофлях випромінювали сморід, неголене обличчя із підв'ялими, геть не пишними і вже зовсім не козацькими вусами – страх. Тома намагалася не дивитися на це чергове втілення поразки <...>* [Гранчак Г. Жах на вулиці В'язнів] і *For years, she has been angry at her body's failures, the good round breasts without a reason, the intricate internal pockets and tubes like a malfunctioning pinball game, the childbearing hips with nothing to hold* [Lewis T. Limestone Diner] та ін.

Таким чином, у межах цієї наукової розвідки на матеріалі вибраних текстових фрагментів із творів сучасної американської та української художньої літератури було розглянуто особливості паралінгвальної версифікації кк. SUCCESS, УСПИХ, FAILURE і НЕВДАЧА в американській та українській комунікативних культурах. За результатами аналізу дібраного емпіричного матеріалу, версифікація зазначених концептів відбувається на

рівні мимічної, вокальної і жестової систем за допомогою кінесичних і фонаційно-просодичних компонентів, а також на надвербальному рівні за рахунок ситуативних конститuentів статичного характеру.

Перспективним є подальше дослідження зазначеної проблематики із залученням більшого обсягу емпіричного матеріалу та студіювання паравербальної специфіки концептуальних фрагментів успіху й невдачі в зіставленні не лише в американській та українській, а в інших лінгвокультурах.

Література:

1. Анохин П.К. Эмоции // Большая медицинская энциклопедия. [2-е изд.]. – М. : Советская Энциклопедия, 1964. – Т. 35. – С. 339-367.
2. Биркенбил В. Язык интонации, мимики, жестов : [Пер. с нем.] / В. Биркенбил. – СПб. : Питер Пресс, 1997. – 214 с.
3. Кнапп М. Невербальные коммуникации : [учеб. пособие] / Марк Кнапп. – М. : Наука, 1978. – 308 с.
4. Пичугина Е.В. Когнитивная организация и прагматическая реализация концепта FEAR : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04. «Германские языки» / Е.В. Пичугина. – СПб., 2003. – 17 с.
5. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики : [монографія] / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
6. Солощук Л.В. Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації у сучасному англomовному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра філол. наук : спец. 10.02.04. «Германські мови» / Л.В. Солощук. – К., 2009. – 37 с.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІСПАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Миронова Л. А.

*старший викладач кафедри іноземних мов природничих факультетів
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Дослідники відмічають, що фразеологія будь-якої мови – це цінна лінгвістична спадщина, в якій відображене бачення світу, національна культура, звичаї, фантазія та історія народу. Національна самобутність мови